

מי האיש הזה?

כן, זהו המרשל גריגורי ז'וקוב, כובש ברלין, כיום תישר המלחמה הסובייטי — האיש העומד, אולי, מאחורי המאורעות המפתיעים שאירעו במוסקבה השבוע. אתה מכיר את השם הזה, כמובן.

אולם, חשוב —

עוד לפני 15 שנה היה זה קצין כמעט בלתי ידוע בצבא האדום. אתה לא ידעת את שמו.

האם ישנם אנשים כאלה כיום?

האם אתה מכיר את:

- (1) יוהנס גרהארדוס סטרידום, (2) אוטו רמרי, (3) ראמון מאגסייסי, (4) ג'ון מאקקארתי, (5) וו ג'ונסון ג'יאפ, (6) גמאל עבד אלנאצר.
- ייתכן ושמעת את שמותיהם. ייתכן גם לא. כולם הוזכרו בהעולם הזה כשאתה הופיעו בפעם הראשונה על הבמה. והם חשובים לך: כי הם (1) הנשיא הבא של דרום אפריקה, אפריקאנר קיצוני שיכריז על רפובליקה ועלול לשנות לחלוטין את מצב יהודי ארצו, (2) גנרל נאצי העלול להתגלות כמנהיג תנועה אנטישמית חדשה בגרמניה, (3) האיש העלול להיות הנשיא הבא של הפיליפינים, משענת העיקרית של האמריקאים באסיה, (4) הסנטור הכמעט-פאשיסטי שיתחרה בעוד שלוש שנים על כסא הנשיאות במדינה החשובה ביותר בעולם והעלול להשפיע, לפי כף השפעה מכרעת על חייך, (5) האיש מאחורי הקלעים של מהפכת ויאט-מינ, ראש-החץ של המהפכה הקומוניסטית ביבשת אסיה, (6) הקולונל הפשוט שלחם בפאלוג'ה, שאירגן את המהפכה המצרית ויקבע את יחס ארצו לישראל.

אינך יכול להרשות לעצמך לא לדעת שמות אלה. גם אינך יכול להרשות לעצמך לדלג עליהם בידיעה מקרית בעיתון יומי. אנשים אלה — אמרת אחרים שהעולם הזה מציג אותם לפניך בכל חודש — משפיעים על גורלך. אחדים מהם יישכחו, אך אחדים מהם עלולים מחר לעמוד ברומן של עולם.

לכן אתה קורא את "העולם הזה" — העיתון האומר לך היום מה עלול לקרות מחר. העיתון האומר לך את הקליפה החיצונית של היריעות, אלא את התוך החי. את התהליכים הנסתרים שיוולדו מחר את הכותרת הראשית.

הבטח לעצמך את מקור האינפורמציה. דאג לשיפור רגל ההרחבתו. לשיכולו.

וזו הצעת "העולם הזה" אליך:

חתום על העתון!

אתה תקבל אותו כביתך, ביום הופעתו. מבלי שתצטרך להטריח את עצמך ביום חמסין או ביום גשם. אם תשלם את דמי החתימה — 11,000 ל"י — לשנה אתה מראש, תחסוך את מחירם של שני גלינונות. המערכת גם תיתן לך את הפרס המיוחד — איגרת של מפעל הפיס, העלולה לזכות אותך בפרס הגדול. אתה יכול לחתום גם לחצי שנה. דמי החתימה — 5,500 ל"י — כוללים גם הם הנחה. תהנה מכל הזכויות והשרותים, פרט לאיגרת הפיס.

החתם את חבריך!

ברוך זו תשרת לא רק את העתון שרות מועיל, אלא תוכל גם לעזור לעצמך. לעזור לעצמך. אם תביא להעולם הזה 10 מנויים שנתיים חדשים ותשלח את דמי החתימה שלהם תזכה בפרס של 12 ל"י במזומנים, ואילו כל אחד מן המנויים יקבל את איגרת הפיס המובטחת. אתה יכול גם להחתים 10 מנויים חצי-שנתיים, ואז תזכה בפרס של 6 ל"י. אם תביא להעולם הזה 5 מנויים שנתיים חדשים, ותשלח את דמי החתימה שלהם, תזכה בפרס של 5 ל"י, נוסף על איגרות-הפיס לחותמים. אם תביא 5 מנויים חצי-שנתיים, תזכה בפרס של 2,500 ל"י. שלח את רשימת המנויים, החדשים באותיות ברורות, צרף המחאת-דואר או צייק. אנתו נשלח את הפרס אליך — ואת האיגרות והעיתון לכתובת המבוקשת.

לכבוד מערכת "העולם הזה", ת. ד. 136, תל-אביב.

נא לצרף את שמי / את השם המסומן להלן לרשימת המנויים שלכם לתקופה של שנה / חצי שנה, החל מיום 1.8.53. את השתתף נא לשלוח לפ הכתובת:

אני מצרף צייק / המחאת דואר על סך 11,000 ל"י / 5,500 ל"י.

חתימה

מושכר, סרכו האחים להשכיר את אולם התיאטרון לגוף יחיד, העניפו למסרו להור פועת שונות מוסמכים המטילים באינם הדברים. המוסד האחד — הרב המקומי ה' ותיק אברהם ורנר, השני — המועצה הדתית שהוקמה לפני עשר שנים, החלה עתה, בתי נופה גדולה, לנסות לכבוש את לב היהדות הדתית בעיר.

רכובים על חמורים. הפרשה החלה עוד לפני יותר מעשרים שנה, כאשר הרב הראשי אברהם יצחק הכהן קוק החליט להחזיר את חושבי הארץ החילוניים לחיק ה' תורה, שלח לכל פינות הארץ רבנים, הורה אותם לפרוש את כפי הדת לכל עבר. הרב-ג'ימ, שחלקם יצאו לרוך כשהם רכובים על גבי חמורים, תפסו את מקומותיהם במחור וזת השונים. ורנר, שהיה אחד מהם, מונה כרב ראשי לאיזור הגליל. אולם לאחר תקופה מסוימת החליט כי המקום מרוחק מדי. הוא הציע את עצמו לשרות בנתניה וסביבתה. הרב קוק התנגד, אולם לאחר מותו אישר יורשו את המינוי לורנר.

מכתב מלפני 20 שנה. משך תקופה קצרה למד ורנר להכיר את כל חושבי המר שבה הקטנה. הוא היה מקובל על הכל ומכיוון שהיה גם הרב היחיד במקום, לא היה זה משום פלא שהרויח סכומים ניכרים עבור השרותים הדתיים שנתן.

אולם הסרון קטן היה מצוי ביהודי הצנום עטור-הקוץ וכן ששים: הוא לא היה איש הפועל המזרחי, המפלגה שנטלה לידה את השלטון בקרב חוגי הדת במדינה. ואכן, מינה שר הדתות מועצה דתית שביקשה את ורנר להצטרף אליה. ורנר סרב, טען שהמועצה אינה חוקית. חברי המועצה, לעזר מת זאת, הטילו עליו האשמות המורות לדעתם, עשה הרב-הדיקטטור כרצונו, הרויח סכומים ניכרים, התעשר מהם. כדי להוכיח את אי-חוקיות כהונתו, הביאו מכתב מהרב קוק משנת 1934, השולל את זכותו של ורנר לשרת בנתניה, הוסיפו מכתב שני של עובד בן-עמי, או ראש המועצה, המוקיע גם הוא את הרב הוותיק.

ארגונים

בלי עבודה אין הגנה

איברהים סאלח, ערבי תושב נצרת, הלך במורד הרחוב כשהוא מתגורר בפרדתו וממל"ל לעצמו. הוא לא הבין בדיוק מדוע בקרא לבניין ברית פועלי ישראל. בו בילה לא אחת את הזמן בשמיעה בפה פעור של נאור-מים, בהם סופר לו עד כמה אוהבת ההסתדרות, וזאת אומרת מפא"י, את הערבים. סאלח היה אחד מ-7000 הערבים שהלכו להרשם באיגוד המקצועי. על כניסתם של הפועלים הערבים לאיגוד הוחלט עוד במועצת ההסתדרות לפני כשנתיים, ורק לפני שבועיים הוחל בהרשמתם. האיגוד המקצועי יוכל מעתה להגן על האינטרסים של סאלח. כי במידה שהיה מצליח, עד עתה, להתקבל למקום עבודה כלשהו, היו דרישותיו קטנות מאד בחששו לעורר את חמת מעבידו היהודי שבידו היה הקלף המאיים על הח' לפתו בעובד יהודי.

כשהובעה דרישת מפ"ם ומק"י להכניס את הערבים כחברים מלאים בהסתדרות, החליטה מפא"י, שלא ראתה בעין יפה את פעילותן של שתי המפלגות השמאליות בקרב הערבים, להעביר את כל היוזמה לידה, להכניס את הערבים לאגוד המקצועי, אך לא להס' תדרות עצמה. כי ההסתדרות שהיא גם מוסד ציוני, אין בדעתה להשתף את סאלח וחבריו בענייניהם הציוניים, להכניסם כחברים בתנועה או סולל בונה.

ההסתדרות הגבילה את חברות הפועלים הערבים לאיגוד שתפקידו לטפל בפועלים שכבר עובדים, להגן על ענייניהם המקצועיים, שרכם ועבודתם, לשתף אותם בהגנה מכל קופות התגמולים של ההסתדרות. קרן הב' טוח וקופת-החולים.

סאלח יינה אמנם באיגוד מזכויות מלאות, יהיה זכאי לחברות בקופת-חולים, ויוכל לחלום על השוואת השכר שלו לזה של ה' פועל היהודי, אולם ברצו שיהיה מחוסר-עבודה לא יהיה נתון להגנתה של ההסתדרות בדומה לפועל היהודי.

הרשמה אוטומטית. עד עתה היו קיימות שתי מסגרות לפועלים הערבים: ברית פועלי ישראל, מעין סניף של ההסתדרות, ולקונגרס הפועלים. מעין איגוד מקצועי של מק"י. תמיד הייתה התחרות קשה בין הברית לקונגרס על רכישת חברים. כי מק"י הצטיינה בהגנה על זכויות הערבים, גם ב' ניגוד לדעת ההסתדרות.

חברי קונגרס הפועלים ייאלצו לחתך על חברותם בו, באם ירצו להכנס לאיגוד ה' מקצועי. ההצדקה לדרישה: לא תתכן חב' רות בשני איגודים מקצועיים. אותה שעה מתפרקת ברית פועלי ישראל אך תקופת חב' רותם של אלה שהיו רשומים בה, תחשב להם כותק באיגוד המקצועי. בינתיים חלשה הענות הערבים להרשמה מתוך 17,000 הפועלים הערבים השכירים במ' דינה נרשמו עד עתה כ-7000 בלבד. אחרי כל ההבטחות החגיגיות שנתנו עד כה ואשר לא קוימו, הפך הפועל הערבי חשון. מלבד זאת טרם הסתגל לרעיון האיגוד המקצועי הדולאומי. הרשמתו בו היא אוטומטית.

אבל לאו דוקא מבורכת. השטח: הדת. לעיר בת 30 אלף התושבים, נתברר, יש שני מוסדות-דת מוסמכים המטילים באינם הדברים. המוסד האחד — הרב המקומי ה' ותיק אברהם ורנר, השני — המועצה הדתית שהוקמה לפני עשר שנים, החלה עתה, בתי נופה גדולה, לנסות לכבוש את לב היהדות הדתית בעיר.

רכובים על חמורים. הפרשה החלה עוד לפני יותר מעשרים שנה, כאשר הרב הראשי אברהם יצחק הכהן קוק החליט להחזיר את חושבי הארץ החילוניים לחיק ה' תורה, שלח לכל פינות הארץ רבנים, הורה אותם לפרוש את כפי הדת לכל עבר. הרב-ג'ימ, שחלקם יצאו לרוך כשהם רכובים על גבי חמורים, תפסו את מקומותיהם במחור וזת השונים. ורנר, שהיה אחד מהם, מונה כרב ראשי לאיזור הגליל. אולם לאחר תקופה מסוימת החליט כי המקום מרוחק מדי. הוא הציע את עצמו לשרות בנתניה וסביבתה. הרב קוק התנגד, אולם לאחר מותו אישר יורשו את המינוי לורנר.

מכתב מלפני 20 שנה. משך תקופה קצרה למד ורנר להכיר את כל חושבי המר שבה הקטנה. הוא היה מקובל על הכל ומכיוון שהיה גם הרב היחיד במקום, לא היה זה משום פלא שהרויח סכומים ניכרים עבור השרותים הדתיים שנתן.

אולם הסרון קטן היה מצוי ביהודי הצנום עטור-הקוץ וכן ששים: הוא לא היה איש הפועל המזרחי, המפלגה שנטלה לידה את השלטון בקרב חוגי הדת במדינה. ואכן, מינה שר הדתות מועצה דתית שביקשה את ורנר להצטרף אליה. ורנר סרב, טען שהמועצה אינה חוקית. חברי המועצה, לעזר מת זאת, הטילו עליו האשמות המורות לדעתם, עשה הרב-הדיקטטור כרצונו, הרויח סכומים ניכרים, התעשר מהם. כדי להוכיח את אי-חוקיות כהונתו, הביאו מכתב מהרב קוק משנת 1934, השולל את זכותו של ורנר לשרת בנתניה, הוסיפו מכתב שני של עובד בן-עמי, או ראש המועצה, המוקיע גם הוא את הרב הוותיק.

על-דבר רב המלך. הקרב הקר התי-חמ. ורנר הכחיש נמרצות את כל האשמות, לעג גם למסמכים. הם מוזויפיים, טען, אחר חייטט בין ספריו הרבים, הניח את ספר החוקים המנדטורי על השולחן, הוכיח כי הוא משרת, לא פי דבר מלך במועצתו, ואילו המועצה אינה חוקית כלל. אנשי המועצה חייכו בבטחון, הסבירו כי יכלו על נקלה לשלול ממנו את תוארו בדרך החוקית אולם כבוד התורה היה עלול להיות מחולל על-ידי כך. ורנר טען בדיוק את אותו הדבר, בהחליטו על האפשרויות. המועצה פרסמה מודעות-אזהרה בכל השפות, הפנתה את התושבים אליה. ורנר לא שקד על שמרו, הדפיס מודעות דומות, בעלות תוכן הסוף שהודבקו בחוצות למחרת היום, הכריז: "אני ממשין...".

חפרי-אנשים. העירייה והרבנות הראשית היו חסרי-אונים מול השערוריה שלא היה לה תקדים בארץ. אולם בעוד הרבנות לא נטתה לשום צד, ביקשה להשקט את הפרשה, הייתה העירייה במצב לא נעים לגמרי, נאלצה לחתוך על הרב כיוון ששני חברי הפועל המזרחי, שהיו את כף המאזניים בקר אליציה הרופפת של בן-עמי, לחצו עליה. בינתיים עמדו השבוע כמה זוגות צעירים מבולבלים לחלוטין, לא ידעו אל מי לפנות כדי לערוך טכס נשואין. נשים דתיות תמהו למראה שפע המקחות, בתי-אוכל קיבלו הכשר מצד אחד, נפטלו על-ידי הצד השני, לסרוגין.

מוסד דתי אחד שלא סבל מהשערוריה ובו לא היה חשש להפלות: חברת-הקיישא, שגשאה עצמאית, החליטה לפנות לאותו צד שיתמוך בה יותר.

משפט

מערכה שניה

המסך עלה שוב על המחזה הטראגי-קומי שהצגתו לפני הקהל הרחב נתחדשה. התפאורה לא שונתה במאומה, המשתתפים עמדו באותם המקומות על הבמה. השינוי היחיד שהלך משך התקופה של שלוש שנים: מחיר הכרטיס עלה פי שניים.

התיאטרון הקאמרי התחבב על הקהל הרחב משך תקופה קצרה, קנה לו ידיו כמעט בכל החוגים. קשריו ההדוקים עם אנשי ממסלה, שרים, חייכים ועסקני מפלגות היו גב איתן להשען עליו. ייתכן, כי גם באותו בניין בו הציגו את הצגותיהם, בקומה השנייה, היו להם אוהדים נאים. אולם אוהדים אלה הפרידו בין שני דברים שונים: התי-אטרון הקאמרי ולעסק ששמו התיאטרון הקאמרי.

האחים מוגרבי החזיקו בבניין המרכזי ביותר בארץ, שני אולמות, אחד לקולנוע והשני לתיאטרון. למעשה, היה זה אולם התיאטרון היחיד בארץ השיך לאדם פרטי ולא למוסד ציבורי. בעוד שאולם הקולנוע